

P A A L W O N I N G E N .

Een der grootste aantrekkelijkheden van het museum van oudheden te Lausanne is zeker wel de verzameling betreffende de paalwoningen. Hoofdzakelijk bestaat deze collectie uit voorwerpen door opgravingen in de landstreek zelve verkregen, onder leiding en toezicht van de conservatoren van het museum, waardoor zij den stempel hunner authenticiteit met zich dragen. Zoo we weten is Zwitserland het land bij uitnemendheid der paalwoningen. Sporen van meerdorpen werden door KELLER te Zürich ontdekt in 1853 of 1854. Bij lagen waterstand kwamen tal van palen; in een zandlaag geheid of beter ingeplant, boven en daartusschen vond hij allerlei overblijfselen, die aan het verblijf van menschelijke wezens herinnerden. Deze eerste ontdekking leidde tot andere, zoodat men reeds nu over de 200 meerdorpen in Zwitserland kent.

Het ethnographisch museum te Lausanne, bestaat uit drie hoofdverzamelingen. In de eerste plaats uit de algemeene collectie, voor rekening van den Staat aangelegd door den conservator FRÉDÉRIC TROYON, en aanmerkelijk uitgebreid door zijne opvolgende collega's, de heeren MOREL-FATIO, HENRI CARRARD en ADRIEN COLOMB. Dan werd ook in het museum opgenomen de particuliere verzameling van TROYON, die hij in 1856 aan den Staat vermaakte, en ten derde de collectie FOREL, geschonken in 1887. Ieder dezer beide laatste verzamelingen heeft hare eigenaardige waarde. Die van TROYON heeft een cosmopolitisch karakter; men vindt er voorwerpen in uit alle deelen der aarde, de oude en de nieuwe wereld, en naast die betreffende de paalwoningen, heeft TROYON ook alles bijeen trachten te brengen, wat de zwitsersche, romeinsche en bourgondische tijperken betreft. In de verzameling van FOREL, vader en zoon, is meer zuiver het karakter bewaard betreffende de geschiedenis der meerdorpen en paalwoningen en zij omvat ook de door hen gevonden voorwerpen tusschen 1854 en 1884. In de algemeene of hoofdverzameling spiegelt zich meer het land zelf af.

De vereeniging voor de geschiedenis van romaansch Zwitserland deed in 1860 het beroemde werk van TROYON over de paalwoningen het licht zien, dat nu uitverkocht is. Ten gevolge van den lagen stand

der wateren van de Jura, konden aan de oevers van het meer Neuchâtel en van dat van Morat uitgebreide opgravingen gedaan worden; daardoor groeide de collectie zeer aan. Van die aanwinsten dacht de conservator MOREL-FATIO wetenschappelijke mededeelingen te doen, waartoe hij te zijnen koste door CHARLES FAYOD van de voorwerpen, die te voorschijn waren gekomen, teekeningen had doen vervaardigen, deels in kleuren, deels zwart. Door zijn overlijden in 1887 werd dit voornemen niet verder uitgevoerd. Thans heeft zijne familie deze teekeningen ten geschenke gegeven aan de Société d'Histoire Suisse-Romane en aan de Société académique vaudoise, welke vereenigingen, nadat de Waadlandsche regeering eene subsidie en bovendien hare medewerking heeft toegezegd, besloten hebben de uitgave te ondernemen. Eene commissie is daartoe benoemd, bestaande uit den voorzitter der vereeniging, den heer B. VAN MUYDEN, den conservator van het museum, den heer COLOMB, den heer FOREL, en de professoren CART en DE MOLIN.

Het werk zal bestaan uit een album van 40 platen, waarvan 5 in kleuren; zij zullen de meest belangrijke voorwerpen afbeelden, waartoe ook de heer ENGEL zijne medewerking heeft verleend, door in plaat te brengen datgene, wat na 1887 is verkregen. De tekst zal door den heer COLOMB worden geschreven.

Hoewel HERODOTUS reeds melding maakt van paalwoningen, kan men gerust zeggen dat van Zwitserland de beweging is uitgegaan. Ná KELLER en zijne volgers: MEROKOMER, SCHWAB, MORLOT, TROYON, e. a., trad DESOR op, die ze in Lombardije aanwees; en toen kwam men ze bijna overal op het spoor. In hoeverre men al de paalwoningen toeschrijven mag aan éénzelfden volksstam, de Kelten, moet de tijd nog leeren en is zelfs niet waarschijnlijk. Bovendien vindt men de paalwoningen terug in verschillende tijdperken, zelfs in onzen tijd onder de onbeschaafde volken; maar de vóór-historische winnen het van alle in belangrijkheid.

Den Haag, 20 November 1893.

A. J. S. v. R.
